

višji krogi. Da so Mladočehi si postavili na tako stališče, bi koalicijsko ministerstvo bilo kmalu dogospodarilo in prišlo bi bilo v Avstriji do taci prememb, da bi nemško-liberalna stranka bila popolnoma zginila s prizorišča. Češki narod, ki bi po svojih zastopnikih bil dognal razširjenje volilne pravice, bi bil zavzel najodličnejše mesto v avstrijski politiki.

Sedaj že nekateri Mladočehi priznavajo, da so jo zavozili. Zaradi tega so se bili dne 14. t. m. mladočeški poslanci v Pragi, da so se zopet posvetovali, kako bi nadalje postopali. Reči moramo, da od teh posvetovanj ne pričakujemo prav nobenega vspeha. Zopet so jo zagazili v njih staro napako, v državnopravni program. Državno pravo je pač sedaj najmanj na mestu, ko demokratične in socialne ideje prešinjajo svet. Dokler so še neki posestniki češki bili za državno pravo, je bilo pač umljivo, da so Čehi se držali državnopravnega programa, ali sedaj, ko je plemstvo se odreklo temu programu, je pa skoro smešno še govoriti o njem. Vidi se, da dosedanje skušnje niso Mladočehov prav ničesa naučile. Treba bode torej še novih nevspehov.

Na tem shodu se je sklenilo marsikaj, kar se tudi povsem ne vjema s skrajno opozicijo. Tako so sklenili, da bodo stranka kulturne in gmotne zahteve češkega naroda tudi pri vladi doganjala. Kako so si gospodje stvar mislili, ne vemo, najbrž bodo hodili do posamičnih ministrov, kakor so levičarji, dokler so bili v opoziciji. Govorilo se je, da so pri zadnjih vratih hodili v razna ministerstva. Mladočehi so glede na svoje volilce morda prisiljeni nastopiti tako pot, ker bi jim se izneverili, ako bodo le prazni prihajali domov. Ugleda si pa s takim postopanjem ne bodo povzdignili. Vlada tudi ne bode zastonj njim ustrezala v nobeni stvari. Podpirati jo bodo morali v gotovih slučajih v zbornici, ako bi njih pomoči potrebovala. Z odločno opozicijo se tako postopanje ne strinja. Nadalje se je tudi shod izrekel, da naj Mladočehi stopijo v dosego svojih namenov v zvezo s to ali ono stranko, kakor bode ravno kazalo. Ta sklep je pač jeden najumestnejših, kar so jih sklenili, toda ni verjetno, da bi kaka večja stranka se dosti marala pogajati z Mladočehi.

Posebno pomenljivo je pa, da se v resolucijah sklenjenih na tem shodu nič posebno ne spominjajo Čehov v Šleziji. Položaj tega dela češkega naroda je najslabši in najbolj bi vsaka prava češka stranka morala zanje poganjati. S tem, da se šleških bratov ne spominjajo, pokazali so najbolje, da niso prava narodna stranka. V tem oziru postopajo prav po vzgledu Staročehov, ki so pri dunajskih konferencah bili popolnoma pozabili na šleške Čehe.

Tako postopanje je le mogoče, ker so razmere za Čehe doma tako ugodne, da sedaj niti pojma nimajo, kako se drugod preganjajo Slovani. Osoda Čehov v Šleziji je za narod češki mnogo važnejši, nego češki notranji uradni jezik, ki ne vpliva dosti na razvoj naroda.

Izrazili so Mladočehi v svojih resolucijah željo, da

bi se osnovala na češkem konservativna stranka na državnopravnem in narodnem programu. S tako stranko bi bili pripravljeni vkupe sodelovati. V tem se vidi želja, da bi se veleposestniki zopet organizovali kot narodna in državnopravna stranka in z Mladočehi skupno sodelovali. To bode ostala le prazna želja. Po tem, kar se je že vse zgodilo, ni več misliti na sodelovanje veleposestnikov in Mladočehov. Sploh pa mlajši rod veleposestnikov nima za državno pravo nobenega smisla, vodijo ga vse drugačne težnje in nazor. Za to pa na osnovo take konservativne stranke, kakeršno Mladočehi žele, ni misliti.

Sploh moramo reči, da sklepi mladočeških poslancev ne bodo povzdignili mladočeške politike, in ne bodo imeli nobenega vpliva v naši državi. Prepričal je pa nas ta shod, da mladočeška stranka ni na pravi politični poti. Tirala jo bode dalje po poti, katero je nastopila, dokler je narod ne pomedel, kakor je pomedel Staročeh.

Politični pregled.

Celjska gimnazija. — Da se z novim šolskim letom ne otvora kranjska gimnazija in slovenske paralelke v Celji, je skoraj gotovo. Ker se baš sedaj sestavlja državni proračun, je neki dunajski konservativni list opomnil, da bi se tudi za paralelke v Celji v proračun postavila primerna svota. To je pa vzbudilo silno jezo v vsem liberalnem taboru. To se kriči in zabavlja ter piše o nevarnosti za koalicijo. Pri tem se pa liberalci sklicujejo celo na vodjo nemških konservativcev Ebenhocha, ki je nedavno na nekem shodu rekel, da mora vsaka treh koaliranih strank odložiti vse tiste zahteve, ki so nasprotno načelom jedne ali pa obeh drugih koaliranih strank. Po mnenji nemških liberalcev so baš paralelke v Celji taka stvar, ki naj se odloži, dokler že se ne izvrši volilna reforma. Pri tem nemškoliberalni listi napadajo tistih šest slovenskih poslancev, ki so ostali še v konservativnem klubu, pozivljajoč, da naj kar izstopijo, če mislijo s svojimi zahtevami le zdražbe delati. Ko bi nemškonarodni listi pisali proti celjskim paralelkam, bi mi potem nobene važnosti ne pripisovali, ali ko so se pa oglasili največji dunajski liberalni listi, ki imajo zvezo z vlado, pa moramo reči, da ni skoro nobenega upanja, da bi še kmalu paralelke dosegli.

Hrvaški ban baje misli v kratkem odstopiti. Odnosaji mej Ogersko vlado in banom niso posebno prijateljski, od kar so ogerski liberalci bana bili na led speljali, da je šel poskušat sestavljati novo vlado. Ban je mislil, da ga bode vse ogersko podpiralo, ko mu je nekaj liberalcev v zasebnem pogovoru izustilo nekaj prijaznih besed. Ko je pa prišlo do resnice, je pa videl, da mu na Ogorskem nobeden ne zaupa. Zaradi tega ban nikakor ni več naidušen za ogerske liberalce in vlado in posebno nima veselja delati več za mažarstvo na Hrvaškem. Wekerle pa tudi več ne mara za bana, ki ga je hotel izpodriniti. Vladi ogerski pa bi sedaj vendar ne bilo ugodno, ako bi šel Khuen Hedervary, ker ima še preveč družih težav. Tako odločnega naslednika bi mu bilo težko dobiti. Zaradi tega je pa ogerska vlada poslala reškega guvernerja, ki je banov prijatelj v Zagreb, da je prigovarjal Khuena Hedervaryja, naj še nekaj časa ostane. Najbrž se je ban dal pregovoriti in bode ostal, dokler mu ne dobe sposobnega naslednika. Dolgo sedanji ban gotovo več ne ostane. Za Hrvate njegov odhod nima posebnega pomena, ker njegov sistem še vedno ostane.

Bosna in Hercegovina. — Starčevićev Folnegović je bil v Bosni in se je seznanil dobro s tamošnjimi razme-

rami. Bil je jako zadovoljen z vsem kar je videl. Posebno priznava bosenski vladi, da se jako zanimlje za deželo. Serajevo, če tako dalje pojde, boče v 25 letih toliko prekosilo Zagreb, kakor je od l. 1870. Berlin Dunaj. Folnegoviću se zdi prav, da sedanja bosenska vlada stoji popolnoma nad tremi kulturnimi tokovi v deželi, katoliškim, pravoslavnim in mohamedanskim. Jedino tako je mogoče pospeševati vsestranski napredek v deželi. Posebno izreka svoje priznanje Folnegović skupnemu finančnemu ministru, pod katerega upravo se je povzdignila Bosna.

Ogerski minister notranjih stvari potuje sedaj po Sedmograškem in skuša pridobiti Rumune za vlado. Govoril je že na več shodih, ali povsod je imel le madjarske in nemške poslušalce. Rumuni ga ne pridejo poslušat. Sedaj po pravdi v Kološi Rumuni tudi ne morejo dobiti lahko zaupanja v vlado. Vlada ogerska se je menda jela bati, ko so konservativni magnatje jeli strašiti, da se sporazumejo z drugimi narodnostmi, in jih skuša sedaj prebiti. Minister je zlasti obetal po Sedmograškem, da se vpelje za Sedmograško pravičnejši volilni red. Če bode minister držal besedo, bi s tem pač bilo nekoliko Rumunom pomagano. Rumuni pa s tem še niso zadovoljni in zahtevajo, da se Sedmograški povrnejo nekdanje stare pravice, o čemer seveda ogerska vlada neče ničesa slišati. Sploh pa minister ni imel prilike govoriti z nobenim odličnejšim Rumunom izimši jednega škofa, ki pa tudi ni maral se spuščati v političen pogovor. Če se bode hotela vlada sporazumeti z Rumuni, se bode še morala stvari drugače lotiti. Samo s kakimi posamezniki ne bode nič opravljenega.

Francija. — Francoska poslanska zbornica se pridno bavi z novim anarhističnim zakonom. Poslanska zbornica je početkoma zavrgla oziroma predrgačila prav zelo prvotni vladni zakonski načrt. Vlada s tem nezadovoljna je stavila glede svojega načrta zaupno kabinetno vprašanje in zbornica je izrekla vladi zaupanje in sprejela zakon, kakor ga je predlagala vlada. — Obravnava proti morilec Carnotovemu Caseriju bi se bila imela pričeti danes, a se je preložila na 2. avg., da po novem anarhističnem zakonu ne bodo smeli časopisi objaviti anarhističnih govorov zatoženčevih.

Azija. — Razpor mej Japonci in Kitajci glede Koreje postaje vedno resnejši. Najnovejša poročila celo vedo povedati, da je že proglašena vojska, vendar se pa to vkljub temu, da je znano, da je položaj jako zamotan, še ne verjame. Vse je pa tega mnenja, da je vojska neizogibna. Za to mnenje govorijo opravičeni razlogi. Kitajci so nekak vrhni gospodar čez Korejo. Poslali so torej povodom ondotnih nemirov svoje vojake tja. Japonci, ki bi si prisvojili radi kake pravice na Koreji, so isto storili. Kitajci so jih sicer opomnili, da naj se z lepo umaknejo, toda ti se za ta opomin niso zmenili. Anglija in Rusija sta sicer posredovali, toda z ozirom na to, da se nobena ne upa v strahu pred drugo prav pošteno vmes poseči, brezuspešno. Da pa Japonci toli teže pridobiti si pravice na Koreji, je vzrok to, ker se boje, da bi prej ali slej radi Rusi imeli Korejo za se in potem bi bila tudi Japonska sama v nevarnosti. Japonci hočejo torej pravice na Koreji v to svrhu si priboriti, da se osigurajo na svoji lastni zemlji. Z ozirom na to je umevno, da ne bodo odjenjali. Ker pa se tudi Kitajci ne morejo odreči pravicam na Koreji je umevno, da ne more cela stvar biti brez vojske. Japonci se ozirom na to, da so dosti spretniji in bolj zvedeni in omikani ne boje vojske s Kitajci, če tudi šteje Japonska le 40 milijonov ljudi in Kitajska 360 milijonov. Vendar je pa japonska mornarica veliko močnejša nego kitajska. Japonci so tudi veliko boljši mornarji nego Kitajci. Na suhem zamore Japonska 200.000 mož v vojsko postaviti, Kitajska pa trikrat toliko, toda Japonci so po evropski izvežbani in imajo moderno orožje.

Obrtnija.

Naprava kromovega rumenila iz svinčnega vitrijola.

Svinčeni vitrijol se na kak način zdrobi in če potreba, še s pranjem očisti raznih primesi. Nato se dene v primerno posodo in priliva zredčene solitrove kisline, dokler se ves svinčeni vitrijol ni razstopil. Mej prilivanjem kisline se vedno meša. To se vrši lahko pri navadni gorkoti, hitreje pa vendar pri višji gorkoti, bodi si že, da se solitarno kislino zredčimo z gorko vodo, ali pa paro napeljemo v posodo, v kateri se topi svinčeni vitrijol. Tako dobimo raztopljino svinčnega nitrata. Koliko potrebujemo solitarne kisline, to je odvisno od tega, koliko je svinčnega vitrijola in koliko in kakšnih stvari mu je primešanih. Čistega svinčnega vitrijola tako ne rabimo, temveč le rudo, v kateri je pa vselej več družih stvari. Povprek je v 100 delih svinčnega vitrijola 80 % kovinskega svinca, za razstopljenje katerega je treba 90 do 100 delov solitrove kisline, katere zredčimo s 100 do 200 delov vode.

V 24 do 36 urah je končano raztopljina, če jo večkrat pomešano zmes. Ko se raztopi, se posname s tekočine žveplo, ki plava po vrhu, odpusti raztopljino svinčnega nitrata, ki je zastal in neraztopljeni ostanek se pa opere. Raztopljina svinčnega nitrata se na primeren način sčisti, bodi si že, da se precedi skozi sito, flanelo itd., ali pa pusti stati kacih 12 do 18 ur.

Sedaj se v vodi raztopi kaljumbikromata in se ga toliko prilije v raztopljino svinčnega nitrata, dokler se ves svinec premeni v svinčeni kromat ali kromovo rumenilo. Namesto kaljumbikromata lahko tudi rabimo neutralni kromat ali natriumkromat, ali kadar gre za svetlejše tone, lahko primešamo nekoliko žveplene kisline ali žveplenokislih solij. Raztopljina svinčnega nitrata dene se v odprto posodo od lesa, gline ali kake druge stvarine, in raztopljino kaliumkromata se pa dene višjo v kako posodo in tako napravi, da polagoma teče v spodnjo posodo, dokler se ni izločil ves svinec. Pri tem se pa raztopljino v spodnji posodi vedno meša.

Kemični proces obstoji v tem, da kromova kislina zameni solitrovo, in se poslednja zveže s kalijem, v tem ko se svinčeni kromat kot neraztopljiva spojina izločuje, ostaje kaliumnitrat v raztopljini. Da premenimo svinčeni nitrat dobljeni iz 100 delov svinčnega vitrijola v kromovo rumenilo, treba je 16 delov kalijevega bikromomata. Prememba se zvrši v 10—30 minutah, kakor hitro pritaka raztopljina bikromata. Sedaj se pusti, da se stvar popolno ustoji in se potem odzajme tekočina na vrhu odsedline. Z večkratnim izpiranjem z vodo se ves kaliumnitrat odstrani. Potem se dene rumenilo v platneno vrečo in tako dolgo spira, dokler je kaj sledu od kaliumnitrata. Naposled se barvilo posuši na zraku in navadni način zavije. Na ta način dobljeno kromovo rumenilo je popolnoma kemično čisto in boljši nego drugače pridobljeno.